Eldrúnir, einangrun og eigið framtak

– Steina Vasulka, Haraldur Jónsson og „Do it“ á Kjarvalsstöðum

Ef frá er talin yfirlitssýning á Kjarvalsstöðum á femínískri skjálist á síðasta ári hefur þessi listgrein ekki verið áberandi á sýningum hér á landi. Fyrir fáum árum sýndi Sjónvarpið þó þáttaröð um skjálist og í kjölfarið hefur einstaka listamaður sýnt myndbandaverk, ýmist sem hluta af innsetningu eða gerningi ellegar í formi stuttmynda. Enginn hefur þó gengið jafn langt og Steina Vasulka í því að skapa sérstæðar og alltumlykjandi innsetningar, byggðar á margrása samspili myndar og hljóma, en Steina, sem hefur búið lengi í Bandaríkjunum, telst meðal frumkvöðla í þessari listgrein líkt og Gene Youngblood staðfestir í sýningarskrá. Fyrir tveimur árum tók Steina þátt í samsýningu í Listasafni Íslands og sýndi þar eftirminnilegt verk þar sem mismunandi myndskeiðum af fossum og vatni var varpað úr mörgum geislaspilurum á stóra skerma sem stóðu hér og þar í annars koldimmum salnum. Svipað fyrirkomulag er á sýningu Steinu nú á Kjarvalsstöðum. Þar er eldurinn hins vegar í aðalhlutverki í verki sem ber titilinn Eldrúnir.

Eldrúnir eftir Steinu Vasulka.

Dularfull og kraftmikil

Hljómfallið er síst veigaminni þáttur en hin myndræna útfærsla hjá Steinu Vasulka, enda er hún tónlistarmenntuð. Í verkinu Eldrúnum eru fjórir geislaspilarar sem hafa mismunandi tímastillingu er flytja verkið nánast eins og kammerhljómsveit. Speglar fyrir enda salarins hjálpa til við að magna upp hin sjónrænu áhrif og hið sama gerir bergmálseffekt í hljóðblönduninni. Í Eldrúnum gefur að líta dularfull og kraftmikil myndskeið af t.d. logsuðu undir vatnsyfirborði, bráðnandi plast (sem Gene Youngblood líkir við leggöng) og járnsmið að hamra heitt járn. Steina hyggst sýna þrjú önnur verk meðan sýningin stendur yfir svo þar ætti að vera úr nógu að moða fyrir unnendur framsækins og hátæknivædds myndlistarleikhúss.

Myndlist

Ólafur J. Engilbertsson

Samspil skynfæra og einangrun

Haraldur Jónsson hefur um nokkurra ára bil gert hljóðlát verk í tex og fleiri efni sem gjarnan hafa verið mjúk ásýndar og alsett götum. Haraldi er greinilega umhugað um samspil skynfæranna og einangrun eiginleika þeirra hvers um sig. Hluti þessa samspils lýtur að því hvernig sjónsviðið áætlar snertingu og einangrun hljóðs. Á sýningu Haralds á Kjarvalsstöðum er t.d. verk sem ber heitið Breiðtjald og samanstendur af „hljóðeinangruðu“, svörtu gólfteppi á vegg. Einnig má sjá samspil skynþáttanna á huglægari og jafnvel ljóðrænni nótum þar sem tvíræðni tungumálsins er sterkur þáttur. Á miðju gólfi standa staflar af bókstöfunum Þ og Ð úr vel rúnnuðu texi. Titill verksins er Fontar sem vísar bæði til enskrar merkingar leturs og líkingar verksins við skírnarfonta. Jafnframt vísar verkið Súrefniskassar til tveggja merkinga, annarrar áþreifanlegrar sem lýtur að því að lofta út, hinnar sem vanabundinnar hugmyndar um einangrað sjúkratæki. Sýning Haralds líður nokkuð fyrir fæð verka og takmarkaða möguleika rýmisins. Ljósmyndaröðin gerir ekki annað en að undirstrika að erfitt er að ná einhverri nánd við verk í svo opnu rými.

„Do it“, eða „Kýldu á það“ sýningin í vestursal, á vafalaust eftir að skila ýmsu forvitnilegu en athyglisvert er við lestur sýningarskrár að hér er um mjög ljóðræna og húmoríska framsetningu hugmynda að ræða, mjög í anda Fluxus-hreyfingarinnar en á opnari og kómískari nótum.

Sýningarnar á Kjarvalsstöðum standa fram í maí.

Hlaða brann

Stór skemma, sem notuð var sem hlaða, varð eldi að bráð á Fljótsbakka á Héraði sl. föstudagskvöld. Ekki er vitað um eldsupptök en töluvert mikið af heyi var í hlöðunni. Vel gekk þó að slökkva eldinn þegar slökkvi-

Hafísinn farinn að færast inn á Húnaflóann:

Skip þurfa að fara varlega í myrkri

helsti frumkvöðull myndbandalist-arinnar á heimsvísu og hefur unnið í miðlinum í um aldarfjórðung. Hún nálgast myndbandalistina á margan hátt líkt og tónskáld, enda er Steina fiðluleikari að mennt. Verkum sínum líkir hún gjarnan við hljómsveitarverk.

Þetta er fyrsta einkasýning hennar hér á landi en hún hefur haldið ótal sýningar á verkum sínum um allan heim. Blaðamaður Morgunblaðsins hitti hana að máli.

Verk hennar eru háð flóknum tækjabúnaði og fjórir leysigeislaspilarar, auk annars aukabúnaðar, sjá um að koma verkum hennar á stóra skerma auk þess sem myndirnar sjást einnig í speglum á veggjunum.

„Vegna þess að sýningin stendur í sex vikur fannst mér ómögulegt að sýna bara eitt verk og því verða fjögur verk sýnd á þessum sex vikum. Auðvitað hefði ég viljað sýna öll þessi verk samtímis en þá hefði ég þurft þrisvar sinnum meiri tækjakost og þrisvar sinnum fleiri sali," sagði Steina Vasulka.

Hún sagði að hún og maður hennar, Woody, sem er einnig myndlistarmaður, hefðu alltaf verið mjög spennt fyrir tækni og áður fyrr hefði fólk oft gagnrýnt þau fyrir að gera bara einhverjar tækniæfingar á myndbandið. „Þá sagði ég bara: Ef ykkur finnst þetta ekki vera nein list þá er það í lagi. Okkur fannst þetta alltaf vera list. Nú eru svona spurningar ekki spurðar lengur.

Listaheimurinn á dálítið erfitt með að meðtaka þetta form og hann er óviðbúinn eftir að hafa verið að vinna með striga og olíu í öll þessi ár. Myndbandalistin er viðbót við listaflóruna en yfirtekur ekki annað. Það sem skiptir máli er að það er búið að hleypa henni inn og verkum unnum í miðilinn fjölgar stöðugt."

Steina sagði að áður fyrr hefðu hún og Woody betrumbætt þau tæki sem þau keyptu og lagað að eigin þörfum en nú eru tækin sífellt betri og ódýrari þannig að þau þurfa minna að eiga við þau. Hún sagði að þau hefðu alltaf átt í samstarfi við fólk úr tæknigeiranum, enda er alltaf nóg til af tæknifólki sem er tilbúið að vinna með listamönnum, að hennar sögn.

Fór í taugarnar á mér

Myndbönd eftir Steinu eru oft stórbrotin og virðast vera geysiflókin í samsetningu og gerð. „Ég nota yfirleitt bara litla tökuvél. Ég skipti ferlinu í þrennt. Tökuna, klippinguna og uppsetningu verksins. Ég tek allar mínar myndir sjálf og þverneita að nota efni frá einhverjum öðrum. Ég klöngrast upp um fjöll og firnindi og veð ár og vötn í ferðum mínum og þetta myndi ég aldrei gera ef ég hefði ekki myndavél með mér, ég nenni öllu þegar ég er með myndavélina."

inni heldur stillir hún vélinni upp og tekur upp allt sem gerist fyrir framan hana. „Svo vel ég mjög vandlega úr því," sagði hún.

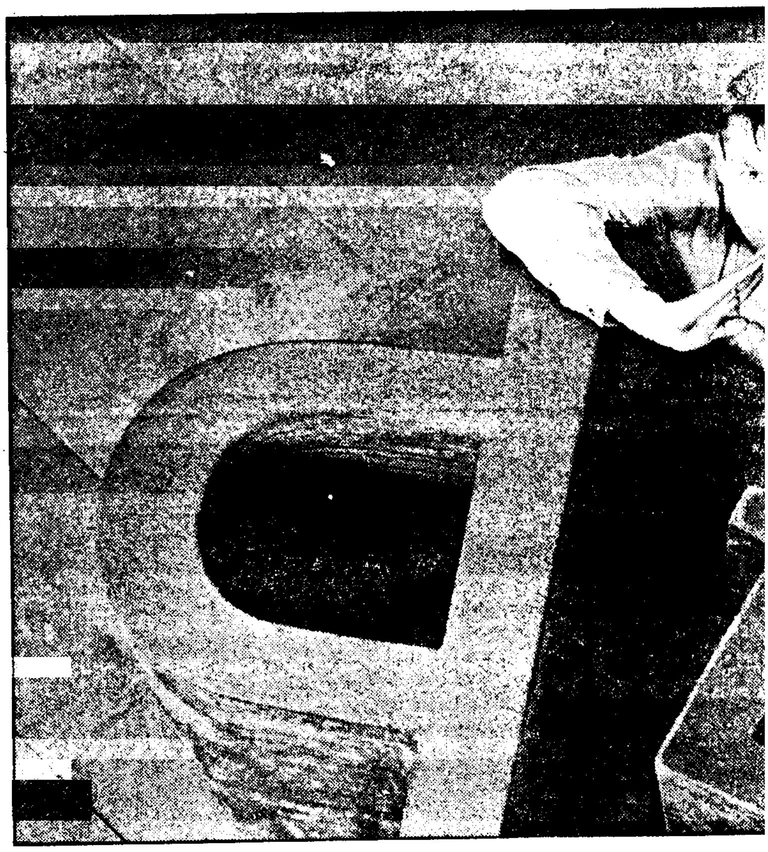
Steina segir að henni hafi aldrei þótt gaman af að spila á fiðluna á tónleikum, þó henni þyki gaman að æfa og spila á hljóðfærið fyrir sjálfa sig og sína nánustu. „Mér fannst leiðinlegt að æfa og æfa þangað til að það var nógu gott til að spila fyrir annað fólk og fara svo upp á svið og hneigja sig. Þetta fór ægilega í taugarnar á mér. Ég kann betur við að nálgast tónlistina eins og ég geri í gegnum myndbandið."

Eru einhver endamörk á því hvert hægt er að fara í myndbandatækninni?

„Ég er nú þegar orðin gamaldags í þessu og allir kollegarnir eru farnir að vinna í tölvum. Ég er núna farin að garfa í nýjungum í hljóðupptökutækjum en þar er svo mikið að gerast og það liggur mér nær. Sú vinnsla verður alltaf í tengslum við myndbandið. Ég get ekki glatað tímaskyninu í myndlist og tölvurnar eru ennþá of hægar fyrir mig og ég hef ekki þolinmæði í það en ég mun nota þær þegar þær verða nógu fullkomnar og farnar að starfa í raunverulegan tíma," sagði Steina Vasulka.

skírnarfontum og þeir eru eitt af því sem skilur okkur frá öðrum

og útlöndin eru búin að læra svona nálægt okkur. Þarna er verið

HARALDUR Jónsson myndlistarmað

Gamla Par óperan op upprunalegri

Garnier-óperuhúsið í París hefur verið opnað að nýju eftir endurbætur. Þessi 121 árs gamla bygging er komin í sitt upphaflega horf, rauður og gylltur salurinn aftur orðinn eins og hann var hugsaður af Charles Garnier. Tækjabúnaður er nýr og fullkominn og mögulegt að breyta hljómburði salarins, uppgötvaði Þórunn Þórsdóttir nýlega.

OPNUN Garnier-óperunnar eftir breytingar jafngildir blómvendi til söngelskra í París. Þeir geta sótt fimm meiriháttar sönghús í borginni: Ríkisóperurnar Bastillu og nú Garnier, Opera Comique, Theatre des Champs-Elysees og Theatre du Chatelet. Hugues Gall, stjórnandi Bastillunnar og Garnier, þarf að skipta verkefnum milli húsanna tveggja, ballett og óperum, því fyrri ráðagerð, átta ára gömul, gekk ekki upp. Hún var um að hafa aðeins dans í Garnier, þótt þar séu 400 sæti með lítilli sýn til sviðsins, og óperur í Bstillunni, þó að hljómburður þar sé umdeildur.

Bastillu-óperan, stór og nútímaleg, þykir ekki henta öllum óperum og tónskáld eins og Mozart, Bellini, Gluck og Rossini eru að sögn dagblaðsins *Le Monde* betur komin í Garnier. Bastilluna telur það aftur ágæta fyrir óperur á borð við Boris Godunov og Elektru og hugsanlega balletta með „mikilli yfirferð". Að minnsta kosti gengu húsin tvö ekki nógu vel með verkaskiptingunni frá 1988, Garnier var lokað í hitteðfyrra, hreinsað og málað og bætt í meira en ár.

Húsið var opnað 1. mars með konsertuppfærslu Don Giovanni eftir Mozart undir stjórn Sir Georg Solti. Þessi 83 ára meistari, sem í eina tíð var aðstoðarmaður Toscaninis, hefur oft stjórnað í Garnier og sagt að húsið sé hið besta í heimi fyrir Mozart.

Opnunartónleikarnir fengu að minnsta kosti frábæra dóma gagnrýnenda – stjórn Solti, leikur hljómsveitarinnar, einsöngvarar og hljómburður í salnum.

Sama gilti ekki um aðra Mozart-perlu kvöldið eftir, þegar fyrsta óp era endurnýjaðrar Garnier var frum sýnd. Jeffrey Tate stjórnaði Cosi fa tutte í leikstjórn Ítalans Ezio Toffol utti, sem einnig sá um sviðsmyn

unum:

„Vegna þess að sýningin stendur í sex vikur fannst mér ómögulegt að sýna bara eitt verk og því verða fjögur verk sýnd á þessum sex vikum. Auðvitað hefði ég viljað sýna öll þessi verk samtímis en þá hefði ég þurft þrisvar sinnum meiri tækjakost og þrisvar sinnum fleiri sali," sagði Steina Vasulka.

Hún sagði að hún og maður hennar, Woody, sem er einnig myndlistarmaður, hefðu alltaf verið mjög spennt fyrir tækni og áður fyrr hefði fólk oft gagnrýnt þau fyrir að gera bara einhverjar tækniæfingar á myndbandið. „Þá sagði ég bara: Ef ykkur finnst þetta ekki vera nein list þá er það í lagi. Okkur fannst þetta alltaf vera list. Nú eru svona spurningar ekki spurðar lengur.

Listaheimurinn á dálítið erfitt með að meðtaka þetta form og hann er óviðbúinn eftir að hafa verið að vinna með striga og olíu í öll þessi ár. Myndbandalistin er viðbót við listaflóruna en yfirtekur ekki annað. Það sem skiptir máli er að það er búið að hleypa henni inn og verkum unnum í miðilinn fjölgar stöðugt."

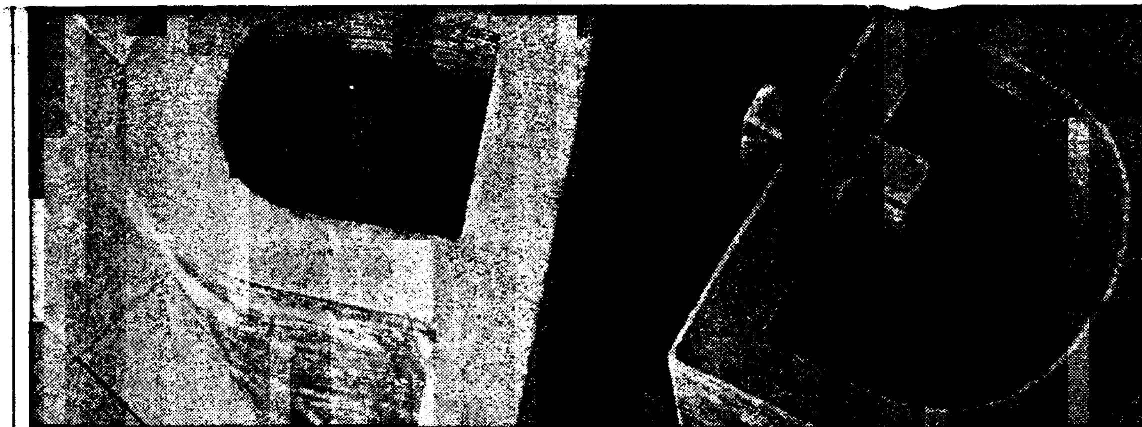
Steina sagði að áður fyrr hefðu hún og Woody betrumbætt þau tæki sem þau keyptu og lagað að eigin þörfum en nú eru tækin sífellt betri og ódýrari þannig að þau þurfa minna að eiga við þau. Hún sagði að þau hefðu alltaf átt í samstarfi við fólk úr tæknigeiranum, enda er alltaf nóg til af tæknifólki sem er tilbúið að vinna með listamönnum, að hennar sögn.

Fór í taugarnar á mér

Myndbönd eftir Steinu eru oft stórbrotin og virðast vera geysiflókin í samsetningu og gerð. „Ég nota yfirleitt bara litla tökuvél. Ég skipti ferlinu í þrennt. Tökuna, klippinguna og uppsetningu verksins. Ég tek allar mínar myndir sjálf og þverneita að nota efni frá einhverjum öðrum. Ég klöngrast upp um fjöll firnindi og veð ár og vötn í ferð-

... hægt er að fara í myndbandatækninni?

„Ég er nú þegar orðin gamaldags í þessu og allir kollegarnir eru farnir að vinna í tölvum. Ég er núna farin að garfa í nýjungum í hljóðupptökutækjum en þar er svo mikið að gerast og það liggur mér nær. Sú vinnsla verður alltaf í tengslum við myndbandið. Ég get ekki glatað tímaskyninu í myndlist og tölvurnar eru ennþá of hægar fyrir mig og ég hef ekki þolinmæði í það en ég mun nota þær þegar þær verða nógu fullkomnar og farnar að starfa í raunverulegan tíma," sagði Steina Vasulka.

HARALDUR Jónsson myndlistarmaður. Morgunblaðið/Þorkell

Gamla Parísar-óperan opnuð í upprunalegri mynd

Garnier-óperuhúsið í París hefur verið opnað að nýju eftir endurbætur. Þessi 121 árs gamla bygging er komin í sitt upphaflega horf, rauður og gylltur salurinn aftur orðinn eins og hann var hugsaður af Charles Garnier. Tækjabúnaður er nýr og fullkominn og mögulegt að breyta hljómburði salarins, uppgötvaði Þórunn Þórsdóttir nýlega.

OPNUN Garnier-óperunnar eftir breytingar jafngildir blómvendi til söngelskra í París. Þeir geta sótt fimm meiriháttar sönghús í borginni: Ríkisóperurnar Bastillu og nú Garnier, Opera Comique, Theatre des Champs-Elysees og Theatre du Chatelet. Hugues Gall, stjórnandi Bastillunnar og Garnier, þarf að skipta verkefnum milli húsanna tveggja, ballett og óperum, því fyrri ráðagerð, átta ára gömul, gekk ekki upp. Hún var um að hafa aðeins dans í Garnier, þótt þar séu 400 sæti með litilli sýn til sviðsins, og óperur í Bstillunni, þó að hljómburður þar sé umdeildur.

Bastillu-óperan, stór og nútímaleg, þykir ekki henta öllum óperum og tónskáld eins og Mozart, Bellini, Gluck og Rossini eru að sögn dagblaðsins *Le Monde* betur komin í Garnier. Bastilluna telur það aftur ágæta fyrir óperur á borð við Boris Godunov og Elektru og hugsanlega balletta með „mikilli yfirferð". Að minnsta kosti gengu húsin tvö ekki nógu vel með verkaskiptingunni frá 1988, Garnier var lokað í hitteðfyrra, hreinsað og málað og bætt í meira en ár.

Húsið var opnað 1. mars með konsertuppfærslu Don Giovanni eftir Mozart undir stjórn Sir Georg Solti. Þessi 83 ára meistari, sem í eina tíð var

minnsta kosti frábæra dóma gagn- ... perlu kvöldið eftir þegar fyrsta óp-

og búninga. Gagnrýnanda Le Monde fannst lítið til um vinnubrögð Toffoluttis, taldi þau blúndótt og tilgerðarleg þegar tilefni gæfist til að undirstrika sársauka og kaldhæðni. Ljósamaðurinn André Diot fékk hrós fyrir að bjarga því sem bjargað varð, Hugues Gall last fyrir val sitt á ungum erlendum söngvurum, hljómsveitin lof fyrir frábæran leik. Cosi fan tutte verður í Garnier út mánuðinn.

Fíngert fyrir augað flottheit í tækjum

Tryggð við hugmyndir Charles Garnier var leiðarljós arkitektsins Jean-Loup Roubert við endurbætur gamla óperuhússins. Þess vegna virðist salurinn í fyrstu ekki mikið

STEINA Vasulka myndlistarmaður. Morgunblaðið/Þorkell

Með myndbandsvél á fjöllum

STEINA Vasulka opnar sýningu á verkum sínum á Kjarvalsstöðum í dag kl. 16. Steina er einn helsti frumkvöðull myndbandalistarinnar á heimsvísu og hefur unnið í miðlinum í um aldarfjórðung. Hún nálgast myndbandalistina á margan hátt líkt og tónskáld, enda er Steina fiðluleikari að mennt. Verkum sínum líkir hún gjarnan við hljómsveitarverk.

Þetta er fyrsta einkasýning hennar hér á landi en hún hefur haldið ótal sýningar á verkum sínum um allan heim. Blaðamaður Morgunblaðsins hitti hana að máli.

Verk hennar eru háð flóknum tækjabúnaði og fjórir leysigeislaspilarar, auk annars aukabúnaðar, sjá um að koma verkum hennar á stóra skerma auk þess sem myndirnar sjást einnig í speglum á veggj-

Myndefnið sjálft er gjarnan hversdagslegir hlutir eða myndir úr náttúrunni. Hún segist ekki endilega vera að leita að bestu myndinni heldur stillir hún vélinni upp og tekur upp allt sem gerist fyrir framan hana. „Svo vel ég mjög vandlega úr því," sagði hún.

Steina segir að henni hafi aldrei þótt gaman af að spila á fiðluna á tónleikum, þó henni þyki gaman að æfa og spila á hljóðfærið fyrir sjálfa sig og sína nánustu. „Mér fannst leiðinlegt að æfa og æfa þangað til að það var nógu gott til að spila fyrir annað fólk og fara svo upp á svið og hneigja sig. Þetta fór ægilega í taugarnar á mér. Ég kann betur við að nálgast tónlistina eins og ég geri í gegnum myndbandið."

Eru einhver endamörk á því hvort

Svimi og súrefniskassar

HARALDUR Jónsson opnar sýningu á nýjum verkum í miðrými Kjarvalsstaða í dag kl. 16. Á sýningunni gefur m.a að líta stafina Þ og Ð orðna að höggmyndum úr texi, súrefniskassa og ljósmyndir af erlendu fólki í íslensku málveri.

Þegar gengið er á milli verka Haralds finnst manni loftið þykkna og verða efniskennt.

„Maður stóð fyrir framan eitt verkið á sýningunni í dag og það var eins og það sogaði hann að sér eins og svarthol. Hann fór að svima. Það er gott þegar listin fær þig til þess, enda er sviminn svo sérstakt ástand og raunverulegt. Myndlist er sterkasti miðillinn í dag og hefur mestu áhrifin á hegðun og líðan fólks án þess að það geri sér kannski grein fyrir því strax.

Mér finnst verkin mín töluvert tengd líkamanum. Hæðin á stöfunum er svipuð og á ræðupúltum og skírnarfontum og þeir eru eitt af því sem skilur okkur frá öðrum þjóðum og gerir okkur sérstök. Auk þess sem innra rými þeirra er frekar þröngt og innilokað. Þetta eru hljóðeinangraðir stafir, hljóðeinangruð hljóð," segir Haraldur.

Íslendingar á byrjunarreit

„Mér finnst það mikilvægt í myndlist að geta lesið verk á margan hátt. Verkin mín eru auðskiljanleg og það er mér metnaðarmál þó ég sé ekki að einbeita mér að því að gera þau neytendavæn. Ég vil að samtal myndist milli verkanna og áhorfenda þó ég sé í raun að fjalla um ómöguleika samskipta, allt er dempað og safnar í sig umhverfinu eins og sía. Leikurinn með skilningarvitin tekur aldrei enda."

Að sögn Haraldar er þetta í fyrsta skipti sem hann sýnir manneskjur í römmum. „Þessi málverstemmning finnst mér mjög spennandi; hvernig sjóndeildarhringurinn og útlöndin eru búin að færast svona nálægt okkur. Þarna er verið að ala útlendinga inn í íslenskt samfélag en um leið eru þeir að hverfa inn í þetta einangraða málsvæði. Þessi sýning hefði orðið allt önnur ef hún hefði verið mannlaus," sagði Haraldur. Hann segir að Íslendingar virðist oft standa á byrjunarreit á mörgum sviðum mannlífsins, enda séu þeir flestir í 0-blóðflokki."

Eru myndlistarmenn á Íslandi nógu duglegir við að reyna á þolmörk samfélagsins, hvað má og hvað má ekki?

„Jú, þetta er góð spurning. Maður á að fást við þetta allan daginn, allan sólarhringinn, að teygja sig lengra eins og ég tel mig vera að gera á þessari sýningu og einnig í mínum ritsmíðum; innilokunarkennd og íslenskur veruleiki," segir Haraldur en hann hefur m.a. fengist við skriftir, gefið út ljóðabók og samið útvarpsleikrit, en þar er hann að fást við áþekka hluti og í myndlistinni. „Uppspretta skrifta minna eru myndrænar upplifanir."

helsti frumkvöðull myndbandalistarinnar á heimsvísu og hefur unnið í miðlinum í um aldarfjórðung. Hún nálgast myndbandalistina á margan hátt líkt og tónskáld, enda er Steina fiðluleikari að mennt. Verkum sínum líkir hún gjarnan við hljómsveitárverk.

Þetta er fyrsta einkasýning hennar hér á landi en hún hefur haldið ótal sýningar á verkum sínum um allan heim. Blaðamaður Morgunblaðsins hitti hana að máli.

Verk hennar eru háð flóknum tækjabúnaði og fjórir leysigeislaspilarar, auk annars aukabúnaðar, sjá um að koma verkum hennar á stóra skerma auk þess sem myndirnar sjást einnig í speglum á veggjunum.

„Vegna þess að sýningin stendur í sex vikur fannst mér ómögulegt að sýna bara eitt verk og því verða fjögur verk sýnd á þessum sex vikum. Auðvitað hefði ég viljað sýna öll þessi verk samtímis en þá hefði ég þurft þrisvar sinnum meiri tækjakost og þrisvar sinnum fleiri sali," sagði Steina Vasulka.

Hún sagði að hún og maður hennar, Woody, sem er einnig myndlistarmaður, hefðu alltaf verið mjög spennt fyrir tækni og áður fyrr hefði fólk oft gagnrýnt þau fyrir að gera bara einhverjar tækniæfingar á myndbandið. „Þá sagði ég bara: Ef ykkur finnst þetta ekki vera nein list þá er það í lagi. Okkur fannst þetta alltaf vera list. Nú eru svona spurningar ekki spurðar lengur.

Listaheimurinn á dálítið erfitt með að meðtaka þetta form og hann er óviðbúinn eftir að hafa verið að vinna með striga og olíu í öll þessi ár. Myndbandalistin er viðbót við listaflóruna en yfirtekur ekki annað. Það sem skiptir máli er að það er búið að hleypa henni inn og verkum unnum í miðilinn fjölgar stöðugt."

Steina sagði að áður fyrr hefðu hún og Woody betrumbætt þau tæki sem þau keyptu og lagað að eigin þörfum en nú eru tækin sífellt betri og ódýrari þannig að þau þurfa minna að eiga við þau. Hún sagði að þau hefðu alltaf átt í samstarfi við fólk úr tæknigeiranum, enda er alltaf nóg til af tæknifólki sem er tilbúið að vinna með listamönnum, að hennar sögn.

Fór í taugarnar á mér

Myndbönd eftir Steinu eru oft stórbrotin og virðast vera geysiflókin í samsetningu og gerð. „Ég nota yfirleitt bara litla tökuvél. Ég skipti ferlinu í þrennt. Tökuna, klippinguna og uppsetningu verksins. Ég tek allar mínar myndir sjálf og þverneita að nota efni frá einhverjum öðrum. Ég klöngrast upp um fjöll og firnindi og veð ár og vötn í ferðum mínum og þetta myndi ég aldrei gera ef ég hefði ekki myndavél með mér, ég nenni öllu þegar ég er með myndavélina."

lega verða að leita að bestu myndinni heldur stillir hún vélinni upp og tekur upp allt sem gerist fyrir framan hana. „Svo vel ég mjög vandlega úr því," sagði hún.

Steina segir að henni hafi aldrei þótt gaman af að spila á fiðluna á tónleikum, þó henni þyki gaman að æfa og spila á hljóðfærið fyrir sjálfa sig og sína nánustu. „Mér fannst leiðinlegt að æfa og æfa þangað til að það var nógu gott til að spila fyrir annað fólk og fara svo upp á svið og hneigja sig. Þetta fór ægilega í taugarnar á mér. Ég kann betur við að nálgast tónlistina eins og ég geri í gegnum myndbandið."

Eru einhver endamörk á því hvert hægt er að fara í myndbandatækninni?

„Ég er nú þegar orðin gamaldags í þessu og allir kollegarnir eru farnir að vinna í tölvum. Ég er núna farin að garfa í nýjungum í hljóðupptökutækjum en þar er svo mikið að gerast og það liggur mér nær. Sú vinnsla verður alltaf í tengslum við myndbandið. Ég get ekki glatað tímaskyninu í myndlist og tölvurnar eru ennþá of hægar fyrir mig og ég hef ekki þolinmæði í það en ég mun nota þær þegar þær verða nógu fullkomnar og farnar að starfa í raunverulegan tíma," sagði Steina Vasulka.

skírnarfontum og þeir eru eitt af því sem skilur okkur frá öðrum

og útlöndin eru búin að færast svona nálægt okkur. Þarna er verið

HARALDUR Jónsson myndlistarmað

Gamla Par óperan opı upprunalegrı

Garnier-óperuhúsið í París hefur verið opnað að nýju eftir endurbætur. Þessi 121 árs gamla bygging er komin í sitt upphaflega horf, rauður og gylltur salurinn aftur orðinn eins og hann var hugsaður af Charles Garnier. Tækjabúnaður er nýr og fullkominn og mögulegt að breyta hljómburði salarins, uppgötvaði Þórunn Þórsdóttir nýlega.

OPNUN Garnier-óperunnar eftir breytingar jafngildir blómvendi til söngelskra í París. Þeir geta sótt fimm meiriháttar sönghús í borginni: Ríkisóperurnar Bastillu og nú Garnier, Opera Comique, Theatre des Champs-Elysees og Theatre du Chatelet. Hugues Gall, stjórnandi Bastillunnar og Garnier, þarf að skipta verkefnum milli húsanna tveggja, ballett og óperum, því fyrri ráðagerð, átta ára gömul, gekk ekki upp. Hún var um að hafa aðeins dans í Garnier, þótt þar séu 400 sæti með lítilli sýn til sviðsins, og óperur í Bstillunni, þó að hljómburður þar sé umdeildur.

Bastillu-óperan, stór og nútímaleg, þykir ekki henta öllum óperum og tónskáld eins og Mozart, Bellini, Gluck og Rossini eru að sögn dagblaðsins *Le Monde* betur komin í Garnier. Bastilluna telur það aftur ágæta fyrir óperur á borð við Boris Godunov og Elektru og hugsanlega balletta með „mikilli yfirferð". Að minnsta kosti gengu húsin tvö ekki nógu vel með verkaskiptingunni frá 1988, Garnier var lokað í hitteðfyrra, hreinsað og málað og bætt í meira en ár.

Húsið var opnað 1. mars með konsertuppfærslu Don Giovanni eftir Mozart undir stjórn Sir Georg Solti. Þessi 83 ára meistari, sem í eina tíð var aðstoðarmaður Toscaninis, hefur oft stjórnað í Garnier og sagt að húsið sé hið besta í heimi fyrir Mozart.

Opnunartónleikarnir fengu að minnsta kosti frábæra dóma gagnrýnenda – stjórn Solti, leikur hljómsveitarinnar, einsöngvarar og hljómburður í salnum.

Sama gilti ekki um aðra Mozartperlu kvöldið eftir, þegar fyrsta óp era endurnýjaðrar Garnier var frum sýnd. Jeffrey Tate stjórnaði Cosi fa tutte í leikstjórn Ítalans Ezio Toffol utti, sem einnig sá um sviðsmyn

Svakalega sæt...

Í kvöld verður í þriðja sinn á vegum *Módel '79* efnt til úrslita í keppninni um „Unglingamódel ársins", en þar keppa til úrslita 26 stúlkur og 10 strákar á aldrinum 14 til 17 ára.

Að sögn **Jónu Lárusdóttur**, framkvæmdastjóra Módel '79, hefur eftirsóknin í að taka þátt í keppninni aldrei verið eins og nú. Hátt í tvö hundruð ábendingar bárust, ýmist frá unglingunum sjálfum ellegar fólki sem til þeirra þekkti.

Nokkur undirbúningur hefur verið fyrir keppnina og er þegar búið að samstilla krakkana að nokkru með því að fara með þau út að borða og í líkamsrækt.

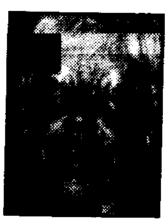
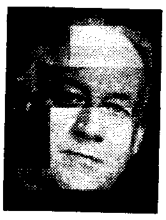
Fyrir sjálf úrslitin hafa þau þegar æft tískusýningu sem **Jóhann G. Jóhannsson** (yngsti) kynnir, en auk þess mun **DJ Margeir** sýna listir sínar og **Emilíana Torrini** fremja söngvaseið. Hápunktur kvöldsins verður svo þegar tilkynnt verður hverjir hljóta fyrsta, annað og þriðja sæti hjá báðum kynjum.

Til nokkurs er að vinna því svo getur farið að einhverjir eigi þess kost að fara utan til fyrirsætustarfa. Meðal annarra verðlauna eru módelsamningur, fataúttektir, ljósakort, kort í líkamsrækt, ilmvötn og svo mætti áfram telja.

Samkvæmt heimildum *HP* eru ófáar stúlkurnar sem þátt taka í keppninni 180 sentimetrar á hæð — eða meira. Með öðrum orðum: Heimur hækkandi fer!

Rannsóknarlögregla ríkisins beinir rannsókn **biskupsmála** að fjórum konum sem saksóknari telur að hafi haft uppi meiðyrði og rangar sakargiftir á hendur biskupi.

Fjöldi vitna yfirheyrður

Rannsóknarlögregla ríkisins vinnur kappsamlega að rannsókn svonefndra biskupsmála. Yfirheyrslur hófust á fimmtudaginn í síðustu viku og í þessari viku hefur fjöldi vitna verið kallaður fyrir. Af hálfu RLR eru engar upplýsingar gefnar um rannsóknina, en samkvæmt heimildum blaðsins var upphaflega stefnt að því að ljúka rannsókninni fyrir páska. Ekki er ljóst hvort það tekst.

Samkvæmt þeim upplýsingum sem *HP* hefur aflað sér beinist rannsóknin að fjórum konum. Það eru **Sigrún Pálína Ingvarsdóttir**, **Stefanía Þorgrímsdóttir**, **Guðrún Jónsdóttir** hjá Stígamótum og konan sem sakaði biskup um kynferðislega áreitni í Kaupmannahöfn en afréð síðan að draga sig í hlé. Rannsóknin beinist að því að kanna hvort konurnar hafi haft uppi rangar sakargiftir og meiðyrði í garð biskups. Sumar af konunum sem sæta rannsókn hafa bent á ýmsa sem vitni. Þær hafi sagt þeim frá því á sínum tíma er þær urðu fyrir meintu kynferðislegu áreiti biskups. Vart verður komist hjá því að RLR kalli biskup fyrir þar sem rannsóknin er gerð vegna greinargerðar sem hann sendi ríkissaksóknara.

Það var 11. mars sem herra **Ólafur Skúlason** biskup sendi **Hallvarði Einvarðssyni** ríkissaksóknara erindi og bar fram þá kröfu að fram færi opinber rannsókn vegna rangs sakarburðar og ærðumeiðandi aðdróttana í sinn garð. Greinargerð biskups var löng og ítarleg ásamt fylgiskjölum. Þann 14. mars fól Hallvarður Rannsóknarlögreglu ríkisins að annast rannsókn málsins. *Helgarpósturinn* reyndi ítrekað að ná tali af Hallvarði Einvarðssyni í gær en hann var jafnan sagður „ekki við". Ætlunin var að spyrja ríkissaksóknara að hvaða atriðum og persónum rannsóknin ætti sérstaklega að beinast. Fulltrúar embættis ríkissaksóknara vildu ekki ræða þetta mál og vísuðu á Hallvarð sem var „ekki við" í allan gærdag.

-SG

Hrósið...

... fær **Kristján Ragnarsson**, formaður LÍÚ, fyrir að hóta því að hunsa kvótalögin ef **Þorsteinn Pálsson** lætur ekki af dekri sínu við trillukarlana. Það var kominn tími til að stórútgerðarmenn settu hnefann í borðið og gerðu ráðamönnum ljóst hverjir eiga fiskinn í sjónum og hverjir eigi að hafa forgang um aðgang að miðunum. Auðvitað eiga togarar fyrst og fremst að sjá um veiðarnar, því þetta eru skip sem kosta um einn milljarð stykkið og veitir ekki af að veita þeim allar tiltækar aflaheimildir. Þessir trillukarlar sem eru að skaka hringinn í kringum landið á skektum sínum hafa sífellt gerst aðgangsharðari og heimtað stærri hlut af heildarveiðinni. Þeir hafa almennt við þinghúsið og haft uppi hótanir og stóryrði ef ekki verði gengið að kröfum þeirra. Og nú virðist Þorsteinn ætla að lúffa fyrir þessum körlum. Útgerðarmenn togara hafa jafnan lapið dauðann úr skel eins og allir vita en haldið áfram útgerðinni af hugsjón einni saman. Þeir hafa það fyrst og fremst að markmiði að skapa þjóðinni gjaldeyri svo hægt sé að lifa í þessu landi. Trillukarlarnir eru hins vegar græðgin uppmáluð og hugsa um það eitt að maka krókinn, eins og þeir vita sem hafa kynnst mönnum úr þeirri voðalegu stétt. Vonandi gerir Kristján Ragnarsson sjávarútvegsráðherranum það ljóst í eitt skipti fyrir öll að það verður ekki farið lengur eftir kvótakerfinu ef ætlunin er að halda áfram að hlaða undir trillukarlana. Þá verður bara friðvist á miðunum og togararnir fara létt með að kafsigla trillurnar...

Íslenskur brautryðjandi í vídeólist

Á síðustu áratugum hefur myndbandið eða vídeóið öðlast viðurkenningu sem listrænn miðill til jafns við aðrar greinar. **Steinunn Vasulka**, sem búsett er í Santa Fe í Nýju-Mexíkó í Bandaríkjunum, er einn helsti frumkvöðull vídeólistar í heimi og nú er verið að setja upp fyrsta verkið eftir hana af þremur sem sýnd verða á Kjarvalsstöðum. En hvernig sýning er þetta?

„Þetta er vídeósýning á sex skermum sem kastað er frá þremur myndvörpum, þannig að hverri mynd er varpað tvisvar. Þetta er kallað leifturúnir og efninu er safnað á járnsmíðaverkstæði. Hljóðið er svo sent í gegnum tölvuræna hljóðgerfla, þannig að þetta er bæði tónverk og myndverk."

Nú ert þú einn af frumkvöðlum þessarar listgreinar. Hvernig kom það til?

„Ég var svo heppin að detta inn í þetta strax á byrjunarskeiði greinarinnar. Maðurinn minn er kvikmyndagerðarmaður og ég var tónlistarmaður og þegar þessi tæki urðu færanleg um 1969 fórum við að leika okkur með þetta. Þetta átti nú ekki að verða að ævistarfi, en annað hefur komið á daginn."

Eru Íslendingar móttækilegir fyrir þessari listgrein?

„Þetta er náttúrulega meiri nýjung hér en í Bandaríkjunum. Þegar ég sýndi hérna árið 1984 varð fólk annaðhvort mjög hrifið eða skildi bara ekki neitt. Ég held að fólk sé nú orðið mun móttækilegra fyrir þessu listformi."

-EBE

Unnendur sakamálasagna ar frumsýnt verður leikverk — þar sem allir eru grunað

Árni í anda A

Páskahret nefnist nýtt íslenskt leikrit sem leikfélagið Hugleikur frumsýnir í Tjarnarbíói á föstudag. Leikrit þetta er annað verk **Árna Hjartarsonar**, jarðfræðings hjá Orkustofnun, sem einnig hefur sent frá sér einþáttung. Sagt er að verkið sé bráðfyndinn gamanleikur með sakamálaívafi, en einmitt aðdáendur sakamálasagna eru á einu máli um að sárlega hafi vantað íslensk verk í anda Agötu Christie.

„Ég hef að vísu aldrei lesið Agötu Christie, en þetta er formúlan, eða ég ímynda mér það að minnsta kosti," segir Árni. Fyrir þá sem ekki vita má geta þess að Árni er bróðir hins afkastamikla leikskálds **Ingibjargar Hjartardóttur**, sem mikið hefur einmitt samið fyrir Hugleik.
rétt að
ekki ve
samið af
í þessum
mitt leik
ekki fru
þessari
hér á la
var einn
björg sy
sem sa
varpsleik
stóra kól
fyrir tve
um."
Í leikri
sem er á f
Landman
Laugaveg
páskahre
Hrafntinn
er framið.

asan
og G
sköm
Bald
Sjónv
og til
með í
ar. Á
þá, að
íslens
sér a
vegna
Önnu
Ann
að tv
teknir
hefði
við sp
hún te
ur sin
til sa
keppn
stjórn
ingum
tekið
hafi s
unnist
og síð
síðan
undan
keppni
um hi
heima
fundi. I
ið máls
nógu á
liðsins,
þekking
ur skor
á milli í
„Gylf
það se

Turnh
sem
sem ek
gengur
Ákveðið
vikna ve
Karls St
opnaður
ur. Saml
ur þar b